

Ås kommune
Miljø, mangfold og muligheter

Årsplan 2021-2023

Nordby barnehage

Innhold

1. PRESENTASJON AV BARNEHAGEN	4
2. BARNEHAGENS FORMÅL	5
3. BARNEHAGENS STYRINGSKORT	5
3.1 Pedagogisk plattform	6
4. PEDAGOGISK INNHOLD OG FORM I BARNEHAGEN.....	7
4.1 Lek.....	7
4.2 Omsorg, trivsel og danning.....	7
4.3 Barne- og læringssyn.....	8
4.3 Inkluderende fellesskap	9
4.4 Fagområdene.....	9
4.5 Prosjektarbeid	10
4.6 Organisering som verktøy	10
4.7 Fysisk miljø	11
4.8 Felles tema.....	12
4.9 Digital praksis.....	12
4.10 Barnehagemiljø	14
4.11 Psykososialt miljø og forebyggende arbeid.....	14
5. PLANLEGGING OG VURDERING	15
5.1 Pedagogisk dokumentasjon	17
5.1.1 Observasjon og dokumentasjon.....	18
5.1.2 Refleksjon	18
5.1.3 Et kontinuerlig utviklingsarbeid basert på refleksjon	19
5.1.4 Generelle refleksjonsspørsmål.....	19
6. SAMARBEID	20
6.2 Overgang barnehage – skole	22

1. PRESENTASJON AV BARNEHAGEN

I Ås kommune har vi seks kommunale barnehager med én felles pedagogisk plattform som utgangspunkt for det pedagogiske arbeidet. Plattformen er utarbeidet med inspirasjon fra grunntankene i Reggio Emilia-filosofien. Denne filosofien oppsto i en by i Nord-Italia og har inspirert mange med sitt pedagogiske arbeid. En tilnærming til pedagogikk der det ligger en overbevisning om at alle barn er født kompetente med en sterk drivkraft til å utforske verden - og med evne til samhandling, læring og omsorg for andre. Vi ønsker forskjellige syn velkommen, og mener at møter mellom ulikheter fører til utvikling av ny kunnskap. Teori og praksis møtes i de mulighetene vi gir barna hver dag.

Nordby barnehage er en av to ressursbarnehager i Ås kommune. Det vil si at barnehagen er spesielt tilrettelagt for barn med nedsatt funksjonsevne og de som trenger litt ekstra støtte i hverdagen. Personalet i barnehagen vil også opparbeide seg ekstra erfaring med barn som trenger ekstra hjelp i hverdagen. Som ressursbarnehage jobber vi med et fokus på inkludering i fellesskapet.

Nordby barnehage finner du ved Nordby idrettsplass. Vi har til sammen åtte avdelinger, men kun fire i bruk så langt. Barnehagen følger nasjonale føringer om pedagog- og bemanningsnorm. Vi har i tillegg kokk, sekretær og styrer. Avdelingene er organisert etter alder.

Dette er avdelingene som er i drift fra februar 2021:

Regnbuen - 1-2 år

Nordlyset - 1-2 år

Snøfallet - 2-3 år

Lynet - 3-6 år

Kontaktinformasjon

<https://www.as.kommune.no/nordby-barnehage.511907.no.html>

nordby.barnehage@as.kommune.no

Hovednummer:

64 96 27 10

Styrer:

Lene Øye Svendby

lene.svendby@as.kommune.no

Se barnehage- og skolerute, vedtekter og annet her;

<https://www.as.kommune.no/felles-informasjon-for-barnehagene.351890.no.html>

2. BARNEHAGENS FORMÅL

Barnehagelovens § 1 beskriver barnehagens formål og samfunnsmandat:

Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Barnehagen skal bygge på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet, verdier som kommer til uttrykk i ulike religioner og livssyn og som er forankret i menneskerettighetene.

Barna skal få utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. De skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter. De skal ha rett til medvirkning tilpasset alder og forutsetninger.

3. BARNEHAGENS STYRINGSdokumenter

Våre overordnede styringsdokumenter er *Barnehageloven* og *Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver* (2017). Vi tar også utgangspunkt i de mål som kommunestyret vedtar i *Kommuneplan* og *Handlingsprogram* og etatens overordnede planer. Vi forholder oss også til GDPR lovgivningen om personvern.

3.1 PEDAGOGISK PLATTFORM

Vårt blikk; barn kan, vil og våger

*Et barn er skapt i og av hundre, barnet har hundre språk, hundre hender, hundre tanker, hundre måter å tenke på, og leke på, og snakke på...(..)
(..)...Barn har hundre språk, men blir frarøvet nittini og fortalt at de ikke finnes.
Men barnet sier «Visst finns hundre»*

Loris Malaguzzi

De kommunale barnehagene i Ås arbeider inspirert av den pedagogiske filosofien som har sin opprinnelse i Reggio Emilia i Nord Italia.

Pedagogisk plattform bygger på nasjonale og internasjonale føringer og danner grunnlaget for kvalitetsarbeidet i barnehagene. Plattformen handler om hva slags syn vi har på barn, hvordan barn lærer og hvordan vi arbeider med barn. Den skal inspirere, støtte, forplikte og fornye vår tenkning og praksis.

Verdiene subjektivitet, delaktighet og ulikhet er førende for vår felles praksis. Vi bygger på en sosialkonstruktivistisk forståelse, der barn er unike subjekter og blir mangfoldige i samspill med omgivelsene. Barn er ikke på én spesiell måte, men dannes gjennom diskurser. Barn har rett til å være en del av et demokratisk felleskap der de får erfare at deres meninger, tanker og ideer er betydningsfulle. Barns rett til delaktighet og medvirkning fordrer en voksen som støtter og legger til rette for intelligente situasjoner som inspirerer og utfordrer. Barn lærer ikke stykkevis og delt, men sammensatt og helt. Vi organiserer oss derfor på en måte som gjør at det som skjedde i går spiller dagen i dag og som igjen synes i morgen.

Læring skjer i et sosialt fellesskap der kommunikasjon er en forutsetning for felles læringsprosesser. Vi tilrettelegger og iscenesetter for felles utforskende møter og sammenhenger slik at barna i samspill og lek med andre gjør meningsfulle erfaringer og konstruerer egne kunnskaper. Gjennom lyttende pedagogikk ser vi hva som fanger barnas oppmerksomhet, skaper konsentrasjon og i hvilken sammenheng dette skjer. Vi åpner opp for læring som oppstår i en prosess og er nysgjerrige på hva som kan bli mulig for barn å lære mer om.

Miljøet og materialene påvirker barnas erfaringer og muligheter. Miljøet utformes slik at det støtter og utfordrer barnas læreprosesser individuelt og i gruppe, i takt med barnegruppens interesser og behov.

Vi støtter oss til prosjekterende arbeidsmåter som gir mulighet for å gå i dybden på prosjekter. Barn og voksne utforsker og reflekterer sammen for å dele erfaringer, se flere perspektiver og konstruere ny felles kunnskap. Vi bruker ulike teorier som verktøy for å få bredere forståelser og nye perspektiver. Dokumentasjon brukes som utgangspunkt for felles refleksjon som kan føre til nye tanker, flere mulige sannheter, flere valg, vurderinger og nye planer. Pedagogisk dokumentasjon synliggjør, utvikler og sikrer kvalitet i vår praksis.

4. PEDAGOGISK INNHOLD OG FORM I BARNEHAGEN

4.1 Lek

Leken er barnas arena, og har en fremtredende plass i barnets liv. Barn leker for lekens skyld, og er deres naturlige uttrykksform. Lek bidrar til fantasifull skapende tenkning og kreativitet hvor leken kan støtte barnet i å bearbeide erfaringer, forstå nåtiden og forberede seg på fremtiden. Leken gir barnet mulighet til å lære å lage sin egen forestillingsverden, der de tar andres perspektiver i de forskjellige situasjoner som kan oppstå. Gjennom leken styrker og utvikler barnet sin identitet og selvfølelse, de utforsker glede, vennskap, fellesskap og de relasjoner som oppstår. Leken gir rom for å lære å kjenne seg selv i forhold til andre.

Personalet må legge til rette for lek gjennom et inspirerende og utforskende fysisk miljø, samt organisere oss slik at det er tid og rom til lek. Vi må legge til rette for å kunne møte barnet der de er i lekeprosessen. Personalet skal være til stede i barns lek uten å ta over leken, men kunne gå inn som støtte ved behov, både som medskaper, inspirator og veileder. Ikke minst må vi ivareta lekens egenart og huske på viktigheten av lek for lekens skyld.

4.2 Omsorg, trivsel og danning

Alle barn skal møtes med omsorg i barnehagen. Omsorgen er en forutsetning for trygghet, trivsel, empati og utvikling av gjensidige gode relasjoner mellom barn og voksne og barna i mellom. Personalet i barnehagen skal legge til rette for gode relasjoner som er preget av nærhet, tillit, innlevelse, respekt og positivt samspill. Omsorg skal finne sted i alle situasjoner, slik at barna skal oppleve å bli sett, hørt og tatt på alvor. Dette blir også utgangspunkt for trivsel, læring, mestringsfølelse og danning. Barnehagen skal bidra i den prosessen hvor barna blir i stand til å søke kunnskap og reflektere over ulike hypoteser og sannheter, slik at de kan utvikle medmenneskelighet, evner, adferd og holdninger.

4.3 Barne- og læringssyn

Det grunnleggende i vårt barne- og læringssyn er å se barna som unike subjekter og som kompetente individer. Det innebærer at vi skal se og anerkjenne hvert enkelt barn sine styrker, behov og utfordringer. Barnas nysgjerrighet, undring og interesser skal møtes med interesse av personalet og bygges videre på. Barnegruppen og dens mangfold sees på som en ressurs i det pedagogiske arbeidet vårt, der barna skal oppleve delaktighet, fellesskap, medvirkning og demokratiske prosesser.

Omsorg og trygghet er en viktig del av vårt barne- og læringssyn. Trygge rammer og omsorgsfulle voksne er grunnleggende for barns utvikling. Personalets holdninger til barna og hverandre er avgjørende for at barna skal få gode læringsprosesser og oppleve mestring. Barnehagen skal styrke barns læring i planlagte og spontane situasjoner, og vi skal tilby et rikt, variert, stimulerende og utfordrende læringsmiljø hvor barnets medvirkning er i fokus. Hvordan vi tenker at barn lærer gjenspeiler hvordan vi organiserer hverdagen, vår bevisste voksenrolle og hvordan vi iscenesetter for intelligente situasjoner som inspirerer og utfordrer.

Barna skal få bruke hele kroppen og alle sansene i sine læringsprosesser. Vi skal ivareta barns «hundrespråkighet» og la barna utfolde seg på alle de utallige måtene de uttrykker seg på. Personalet skal bidra til læringsfellesskap der barna skal få bidra i egne og andres læring. Vi skal støtte og berike barns initiativ, undring, nysgjerrighet, kreativitet, læringslyst og tiltro til egne evner.

«Vi må være åpne og interesserte i hva barna er opptatt av, altså de situasjonene som allerede finner sted – og at de er lagt til rette for eksperimentering ved å skape omgivelser hvor barna kan løse utfordringer ved hjelp av mange ulike språk.»

Hillevi Lenz

4.3 Inkluderende fellesskap

Et inkluderende fellesskap handler om mangfold, likeverd og gjensidig respekt, og har plass til alle uavhengig av blant annet kjønn, seksualitet, alder, funksjonsevne og livssyn. I møte mellom mennesker med ulik bakgrunn og forutsetninger, oppstår nye relasjoner og en ny felles kultur.

Barnehagen skal fremme demokrati, og alle skal få anledning til å ytre seg, bli hørt og delta i hverdagen. Barna skal føle seg sett og anerkjent som den de er. Barnehagen skal bruke mangfoldet som en ressurs i det pedagogiske arbeidet og støtte, styrke og følge opp barna ut fra deres egne kulturelle og individuelle forutsetninger. Ulike meninger og perspektiver skal få komme til uttrykk og være utgangspunkt for utviklingen av barnehagen som et demokratisk fellesskap.

«For at JEG skal kunne utvikle MEG, må det finnes et DU. Vi er et utgangspunkt for JEG...»

~Leif Strandberg~

4.4 Fagområdene

Fagområdene gjenspeiler områder som har interesse og egenverdi for barn i barnehagealder, og skal bidra til å fremme trivsel, allsidig utvikling og helse. Barnehagen skal se fagområdene i sammenheng, og alle fagområder skal være en gjennomgående del av barnehagens innhold. Hvert av de syv fagområdene dekker et vidt læringsområde med mulighet for opplevelse og erfaring, for innhenting av kunnskap, utvikling av ferdigheter og holdninger. Barnehagen skal ta utgangspunkt i barnas engasjement og bidrag slik at arbeidet med fagområdene kan oppleves som en meningsfull del av barnas hverdag.

Dette er fagområdene:

- Kommunikasjon, språk og tekst
- Kropp, bevegelse, mat og helse
- Kunst, kultur og kreativitet
- Natur, miljø og teknologi
- Antall, rom og form
- Etikk, religion og filosofi
- Nærmiljø og samfunn

Les mer om fagområdene i rammeplanen: <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/rammeplan/fagomrader/>

4.5 Prosjektarbeid

Prosjektarbeid er det viktigste verktøyet vårt i Reggio-Emilia filosofien. Prosjektarbeidet er for oss å forske på nye løsninger og finne flere måter å se verden på. Denne arbeidsmåten gir oss mulighet til å gå i dybden og jobbe med et tema over tid. Vi jobber for å ha en prosjekterende arbeidsmåte og dermed la prosjektet leve i hele hverdagen og på mange arenaer barna møter. Vi lytter til barnas spørsmål og leser deres kroppsspråk for å forsøke å utfordre dem videre med utgangspunkt i deres interesser. Vi holder på strukturen og organiseringen, og lar barnas interesser styre innholdet. Prosjektarbeidet kan hjelpe personalet og barna å bli bedre kjent med hverandre. Derfor er det viktig at personalet lytter med hele kroppen og bruker pedagogisk dokumentasjon for å holde fokus, reflektere og finne veien videre i prosjektet.

Vi har valgt å lage prosjektrapporter hvor vi samler prosjektplan, refleksjoner, dokumentasjoner og evalueringer av arbeidet. Vi tenker helhetlig og bruker dette som støtte for å holde fokus i observasjoner og refleksjoner. Barna skal ha mulighet til å delta i planlegging og refleksjon, og prosjektet skal være synlig på avdelingen. De refleksjonene vi gjør oss vil komme til syne gjennom de pedagogiske dokumentasjonene som er tilgjengelig på avdeling, samt de månedlige refleksjonsbrevene og i prosjektrapportene som oppsummeres hvert halvår (desember og juni).

”Det man hører glemmer man, det man ser husker man, det man gjør forstår man”.

(Loris Malaguzzi)

4.6 Organisering som verktøy

Vår organisering skal hele tiden gi støtte til vårt arbeid. Vår erfaring er at tydelige rammer og struktur er like viktig for oss ansatte som for barna. Gjennom god planlegging og organisering skapes god rytme og flyt, som igjen gir rom for spontanitet og kreativitet. Barna deltar i mange ulike møter gjennom en dag, gjennom ulike former og med forskjellige deltakere. Utgangspunktet er hele tiden hva som er hensiktsmessig for hvert enkelt barn og for helheten. Barns medvirkning står sterkt i vår organisering av hverdagen, og vi etterstreber å jobbe mye i små grupper i løpet av dagen.

4.7 Fysisk miljø

Det fysiske miljøet blir i Reggio Emilia-filosofien sett på som «den tredje pedagog». Med dette mener vi at det fysiske miljøet utformes og tilpasses slik at det fremmer leken og det pedagogiske arbeidet. Dette vil si at personalet stadig evaluerer og endrer på det fysiske miljøet for å tilpasse det til barnegruppens interesser og behov, og for å tilrettelegge for gode møteplasser og relasjoner barna imellom.

Vi ønsker å ha aldersdelte avdelinger, noe som gjør at vi i større grad kan legge til rette for et miljø med rom og materialer som forandres i takt med barnas utvikling og læring. Vi streber etter at læringsmiljøet skal være tydelig og variert slik at alle barn med sine hundre språk skal kunne oppleve å bli inspirert, utfordret og få mangfoldige erfaringer.

Det er ikke bare selve rommene, men også materialene og lekene barna omgir seg med som påvirker barnas erfaringer. Ulike materialer gir ulike muligheter. Udefinerte materialer (materialer uten ferdig definerte måter å bruke dem på) kan bidra til større kreativitet i lek og møte barnas hundrespråklighet. Vi er opptatt av at barna skal ha tilgang til varierte materialer både inne og ute.

Materialene våre skal i stå tilgjengelig for barna og ikke gjemmes bort. Vi vil bruke materialene for å skape spennende miljøer som barna møter når de kommer til barnehagen, eller er ferdig å rydde. Gjennom å bruke «spor» istedenfor å rydde bort vil vi kunne utvikle leken videre og gi barna nye erfaringer eller impulser. Mengden og variasjonen av materialer vil øke med barnas alder og erfaringer, dette gir barna en naturlig progresjon både utover i året og i overgangen til ny avdeling.

The **wider** the range
of **possibilities**
we offer **children**,
the more **INTENSE** will be
their **MOTIVATIONS**
and the **RICHER** their
EXPERIENCES
Loris Malaguzzi

4.8 Felles tema

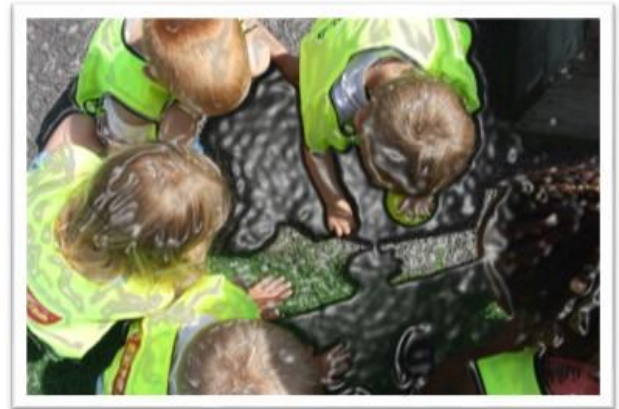
Fra og med august 2019 valgte de kommunale barnehagene i Ås en felles prosjektittel der hensikten er å skape et felles fokus for det prosjekterende arbeidet på tvers av barnehagene. Prosjektittelen er «**Barn av 100 språk – barnas stemmer i Ås**».

Med denne prosjektittelen vil vi ha fokus på barna som medborgere og barnehagen som et viktig ledd i det livslange læringsløpet. Vi vil løfte og synliggjøre barn som medborgere i samfunnet og vi vil at barn skal ha en opplevelse av å være deltagere i demokratiske fellesskap og ha en bevissthet rundt hva dette kan innebære.

Sammen vil vi løfte frem barnehagen som en viktig samfunnsaktør og synliggjøre et mangfold av forbindelser. Vi vil utvikle egen bevissthet rundt det å jobbe prosessbasert og utforske og fordype oss i barnas 100 språk.

Selv om vi har valgt felles tema som utgangspunkt for prosjektet vil de ulike barnegruppene, interessene og valgene vi tar påvirke prosjektene til å bli svært ulike. Ved å velge et felles tema kan vi i større grad holde en rød tråd, gå i dybden, og se på variasjoner i hvordan vi kan tilnærme oss det samme temaet.

Gjennom et felles tema er vi med på å skape refleksjon på tvers av barnehagene, som er med på å utvikle oss som pedagoger og kan gi oss nye tanker og innspill som igjen utvikler prosjektet på avdelingene.

4.9 Digital praksis

IKT har kommet inn i samfunnet, og det har fått en naturlig plass i den nye rammeplanen for barnehagene og er noe barnehagen skal bruke. Loriz Malguzzi, Reggio Emilia filosofiens «far» skriver at et barn har hundre språk. Digital praksis er nå et av de hundre språkene.

Barnehagens digitale praksis skal bidra til barnas lek, kreativitet og læring. Digitale verktøy kan være et supplement, der vi utforsker videre, ser en gang til og utvider den pedagogiske tenkningen gjennom digitale medier. Barna skal få førstehåndserfaring med digitale verktøy, lære hvordan digitale verktøy kan være et tilskudd i deres kreative utfoldelse og læringsprosesser.

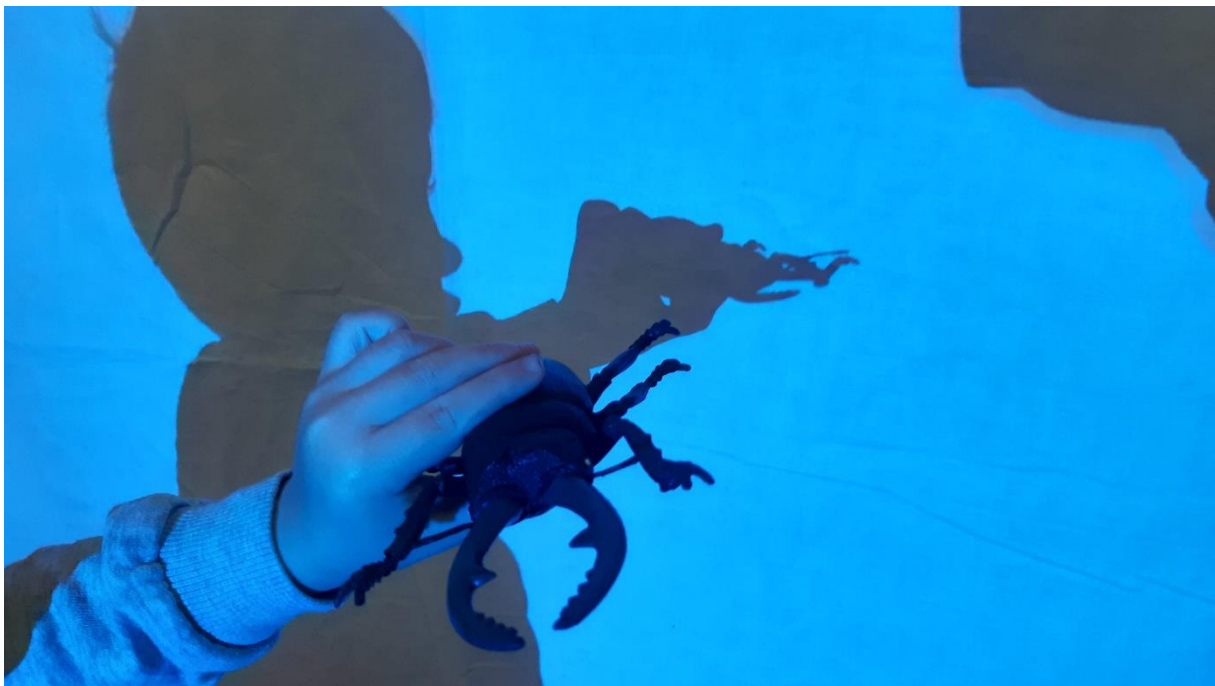
Rammeplanen er tydelig på at digitale medier ikke skal dominere som arbeidsmetode, og at det skal brukes med omhu.

Vi ønsker å bruke det digitale som en del av vår kreative praksis, i lek og læring, ikke til spill eller til apper som går imot vår pedagogiske arbeidsform.

Digital praksis skal ha en naturlig plass på avdelingen og innby til nye spennende fysiske miljøer. Det skal innby til samarbeid og vi ønsker at det skal bli en møteplass for barna. Digitale verktøy og medier er også viktige i arbeidet med pedagogisk dokumentasjon og refleksjon, både med barna, til foreldrene og i personalgruppen.

Barnehagen skal bidra til begynnende nettvett og øke forståelsen for hvordan mediene skal brukes. Respekt for hverandre og et etisk perspektiv skal være synlig i arbeidet med digitale verktøy. Digital dømmekraft begynner allerede i barnehagen, med de yngste barna.

4.10 Barnehagemiljø

Hvordan miljøet er i barnehagen er med på å påvirke barnas hverdag i stor grad. Hvilke voksne de møter, hvilken organisering vi velger og hvilke valg vi tar er grunnleggende for hvilke muligheter barna møter. Gjennom vårt arbeid skal barna kjenne på det barne- og læringssynet som finnes i barnehagen. De skal kjenne at det er godt å være akkurat meg, akkurat her, akkurat nå. Vi legger til rette for at alle barna skal oppleve mestring og glede i hverdagen, samtidig som vi ønsker å gi barna følelsen av å undre seg, utforske og bruke de andre barna og miljøet rundt som en ressurs.

Vi jobber mye i smågrupper, dette gir de voksne bedre muligheter for å se hvert enkelt barn og barnas muligheter for å se de andre rundt seg på nytt- i ulike konstellasjoner og i ulike situasjoner. Dette kan gi barna mulighet til å få en bredere forståelse av seg selv og hverandre. Dette mener vi er med på å skape en felles kultur for respekt og toleranse. Alle barna har en kompetanse, og det er vårt ansvar at alle barna, uavhengig av alder og modningsnivå, skal få erfare dette. For å skape gode miljøer som skaper toleranse, forståelse, inkludering og respekt må vi voksne være gode forbilder. Vi må være tett på barna og være delaktige og observerende i deres miljø. Vi må se på ulikhet som en verdi og bruke dette aktivt i arbeidet vårt på avdelingen. Barna er ikke på en spesiell måte, men de dannes gjennom diskursene rundt dem. Vårt ansvar er at alle barn skal føle at barnehagen er et trygt sted å være uten utestengelse, diskriminering og mobbing.

4.11 Psykososialt miljø og forebyggende arbeid

Vi jobber kontinuerlig med å se på hvordan vi best mulig kan forebygge uønskede hendelser og reflektere rundt hvordan vi håndterer ulike utfordringer i hverdagen. Gjennom utforskning, filosofi og refleksjon sammen med andre får vi mulighet til varierte førstehåndserfaringer og nye tanker.

I barnehagen snakker vi med barna om førstehjelp, brannvern, viktigheten av fysisk aktivitet, helse og hygiene. Med de eldre barna tar vi også opp temaene gode og vonde hemmeligheter, og at barna selv kan sette grenser for sin egen kropp. Å snakke med barna om disse tingene kan være med å skape åpenhet om temaer som ikke er så lett å snakke om.

Nordby barnehage jobber for å skape et godt psykososialt miljø i barnehagen. I rammeplanen står det:

«Barnehagen skal bidra til barnas trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd og forebygge krenkelser og mobbing. Om et barn opplever krenkelser eller mobbing, må barnehagen håndtere, stoppe og følge opp dette.»
(Rammeplan for barnehager, 2017)

I Nordby barnehage skal vi lære av hverandre og fremme barnas nysgjerrighet og undring over likheter og forskjeller. Barna skal føle seg sett og anerkjent som den de er. Ulike meninger og perspektiver skal få komme til uttrykk og være utgangspunkt for utviklingen av barnehagen som et demokratisk fellesskap. Gjennom vårt arbeid med Reggio filosofien og vår pedagogiske plattform ser vi at mange av våre valg og arbeidsmetoder er med på å støtte et mobbeforebyggende arbeid.

Personalet skal følge med på barnas samspill, både i lek og i mer organiserte aktiviteter og de griper inn i situasjoner med krenkelser og negativ oppførsel. Personalet skal også ha vilje til å se og forstå det komplekse i barnas samspill, der uenigheter, vennskap og frustrasjon naturlig oppstår. Ved behov skal personalet iverksette tiltak for å bedre enkeltbarns eller barnegruppas psykososiale miljø. Vi vil gi barna rom til løse konflikter på egenhånd, men skal samtidig også være barnas støttespillere. Personalet er aktivt deltakende i lek og andre aktiviteter for å kunne hjelpe og støtte barna, modellere og sette ord på følelser og handlinger. Skulle personalet oppdage krenkelser eller mobbing fra andre ansatte vil styrer informeres og det blir iverksatt tiltak.

5. PLANLEGGING OG VURDERING

Vi bruker ulike typer pedagogisk dokumentasjon for å involvere barna i planlegging og vurderingsarbeidet og i personalgruppen for å reflektere, skaffe ny kunnskap og forandre fremgangsmåte, slik at vi kontinuerlig lærer og utvikler oss videre. Pedagogisk dokumentasjon synliggjør for foreldrene hvordan vi arbeider og gir de mulighet til å medvirke. Alle avdelingene har ukentlige refleksjonsmøter hvor det foregår kontinuerlig refleksjon, vurdering og planlegging. Avdelingene utarbeider også refleksjonsbrev hver måned som inneholder de refleksjoner barn og personale har gjort i løpet av perioden og forteller noe om hvordan de tenker å fortsette fremover. Leder har jevnlig samtaler med de pedagogiske lederne.

I desember og juni lager vi midtveisevaluering og sluttevaluering istedenfor refleksjonsbrev. Dette for å sikre at vi ser sammenheng, progresjon og helhet i prosjektarbeidet med barnegruppen.

Leder har også jevnlig møter med SU hvor barnehagens pedagogiske arbeid (bla. godkjenning av årsplan) arrangementer, møter, og ressursdisponering drøftes og evalueres. Refleksjonsbrev, midtveisevaluering, sluttevaluering og møtereferater fra FAU og SU finnes tilgjengelig på barnehagens nettsider.

Hva legger vi i prosjektarbeid?

Hva er et prosjekt?

- Når vi fordyper oss?
- Krever refleksjon, observasjon før vi kan fordype oss
- Bruke forskjellige metoder for å få barnas synspunkter
- Observasjonsspørsmål

Prosjekterende arbeid vs prosjekt

- Både prosjektakt og det spontane
- Både tid hvor ansatte utfordrer barn, men også hvor barn styrer

Hvordan skal vi bruke Ulrik?

- Skape gode møteplasser mellom barna
- Bruke barna som eksperter når Ulrik trenger hjelp

Hvordan involvere foreldre?

- samsvarer det vi sier, hva barna sier og det foreldrene sier?

Prosjektmetoder og strategier

Hvordan skal barna uttrykke seg om «Hva er en barnehage og hva er en god barnehage?»

For å kunne svare på disse spørsmålene, velger vi å bruke forskjellige metoder og strategier. Barn kan blant annet uttrykke seg gjennom:

- Kunst og kreative aktiviteter
- Bygg - og konstruksjon
- Musikk, sang og dans
- Filosofiske samtaler
- Digitale verktøy
- Språk, tekst, fortellinger og dialog
- Forskning og eksperiment
- Lek

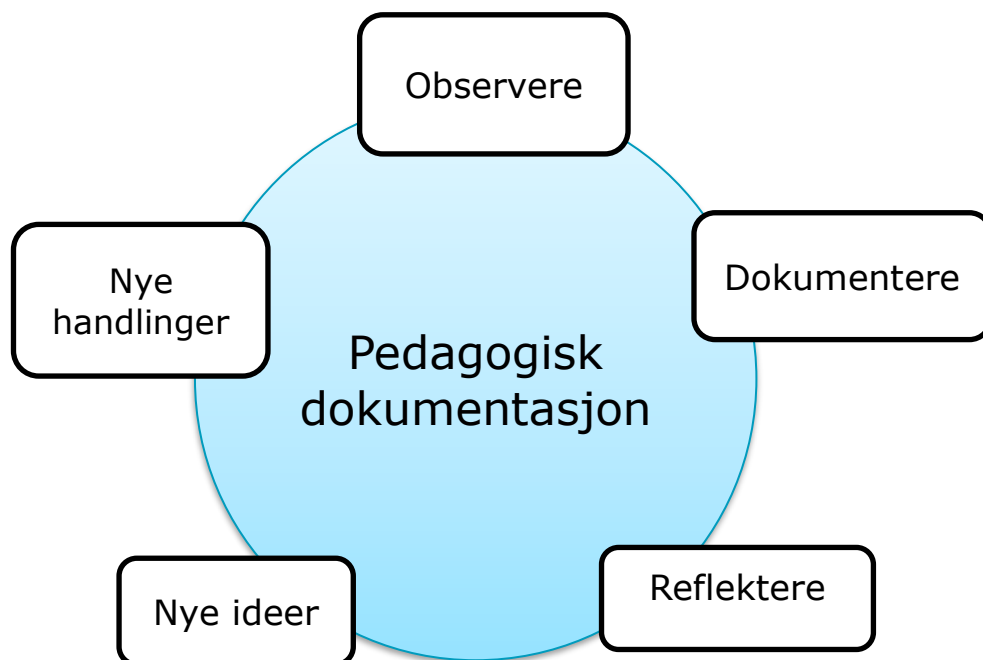
Vi er blitt godt kjent med Ulrik, og nå er han godt kjent med oss gjennom:

5.1 Pedagogisk dokumentasjon

Pedagogisk dokumentasjon er en arbeidsmåte som handler om å gjøre pedagogisk arbeid synlig og åpent for tolkning, dialog, diskusjon og innsikt. Dokumentasjon av barnehagens praksis blir til pedagogisk dokumentasjon når personalet og barna reflekterer over og diskuterer den. Arbeidsmåten synliggjør hvordan barnehagen fortolker og realiserer rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver.
(Nicolaysen, 2018)

Pedagogisk dokumentasjon består av flere momenter; observasjon, dokumentasjon, deling, refleksjon, tolkning, og valg. Til sammen blir dette en helhetlig sirkulær prosess.

Arbeidet med pedagogisk dokumentasjon henger nøye sammen med vårt barne- og læringssyn. Gjennom arbeidet har vi et ønske om å forstå og lære å kjenne barna enda bedre, og komme tettere på læringsprosessene deres. Dette utfordrer våre diskurser blant annet om hva et barn er og kan være, og hvilken betydning personalet og det fysiske miljøet har i barnas læringsprosesser. Vi bruker den pedagogiske dokumentasjonen for å se hva barna er opptatt av, for å forstå deres strategier og som grunnlag for å drive prosjektarbeid videre. På denne måten bidrar arbeidsmetoden til barnas medvirkning i utviklingen av praksisen vår.

5.1.1 Observasjon og dokumentasjon

Observasjon er å samle informasjon om ulike forhold på ulike måter. Delvis i forkant, delvis parallelt med innsamling av data skjer det seleksjonsprosess. Delvis parallelt og delvis i etterkant blir informasjonen bearbeidet i form av tolkninger, endring av forståelse og endring av handling.

I personalet bruker vi ulike observasjons- og dokumentasjonsmetoder. Vi kan bruke deltakende observasjon gjennom å delta i samspill, samtaler og lek med barna. Vi kan ta bilder eller filme, skrive praksisfortellinger, bruke ulike apper, føre løpende protokoll, fylle ut ulike observasjonsskjemaer eller bruke andre metoder. Felles for metodene er at vi velger et fokus for hva vi ønsker å undersøke. Personalet i barnehagen har en bevissthet rundt at metodene og fokuset vi velger har en påvirkning både på situasjonen som observeres og dokumenteres, og for hva vi finner.

5.1.2 Refleksjon

Refleksjon handler om bevisste og til dels styrte tankeprosesser i møte med en dokumentasjon. Hensikten er å belyse det som er dokumentert på ulike måter. Refleksjon handler ikke om å bli enige, men om å bidra med ulike perspektiver på samme sak.

Vi reflekterer over dokumentasjonene sammen med barna, i personalgruppen og sammen med foresatte. Refleksjon sammen med barna gjør vi for å synliggjøre læringsprosessene deres, bidra til en dypere forståelse og for å få et meta-perspektiv på prosessene. Dette kan foregå for eksempel gjennom barnemøter, i samlingsstund, i samtaler rundt et bilde eller i utforskning sammen med barna. I personalgruppen handler refleksjonen om å synliggjøre virksomheten for hverandre og videreutvikle praksisen vår. Dette gjør vi både gjennom våre ukentlige refleksjonsmøter, og i hverdagen vår på avdelingen med barna. Vi ønsker også å gi foresatte mulighet til å være delaktige i barnas læring og de refleksjoner vi gjør oss underveis. Dette kan skje gjennom refleksjonsbrevene våre, gjennom daglig dialog, i trivsels- og utviklingssamtaler eller på foreldremøter.

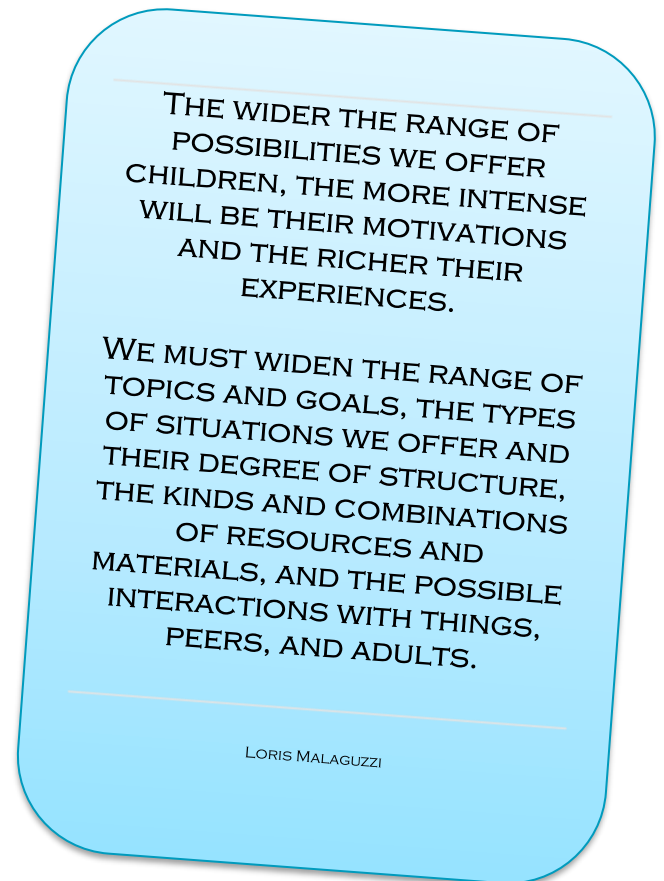
5.1.3 Et kontinuerlig utviklingsarbeid basert på refleksjon

Vi ser det som svært viktig at hele personalet er i kontinuerlig utvikling. Det er avgjørende for den enkeltes trivsel og mulighet for å kunne delta i det pedagogiske arbeidet på en god måte, og for å kunne være en lærende organisasjon. Med utgangspunkt i den pedagogiske plattformen jobber vi med pedagogisk dokumentasjon for å finne nye veier, men også for å reflektere rundt vår egen praksis. For å kunne være i utvikling er det viktig at vi også bruker kritisk refleksjon.

5.1.4 Generelle refleksjonsspørsmål

Personalet kan eksempelvis bruke slike refleksjonsspørsmål for å reflektere over dokumentasjon:

- Hvordan var rommet/møteplassen iscenesatt og hva tenker vi om plassens mulighet for å skape relasjoner og kommunikasjon?
- Hva virket det som barna var mest opptatt av/interessert i?
- Hvilke spørsmål vekket denne hendelsen hos barna?
- Hva tenker jeg om mitt pedagogiske bidrag som voksen?
- Hvor stor plass tok pedagogen i denne situasjonen?
- Hvordan skapte barna en dialog med materialet?

Pedagogisk dokumentasjon er et kontinuerlig utviklingsarbeid, der det ikke bare skal skje individuelle utviklingsprosesser, men der barnehagen som organisasjon skal utvikles parallelt.

(Kolle, Larsen og Ulla, 2017)

6. SAMARBEID

Barnehagen har flere forskjellige samarbeidspartnere, for eksempel PPS, barnevernet og spesialpedagoger tilknyttet til barnehagen. Men det aller viktigste samarbeidet er det vi har med hjemmet. For at dette samarbeidet skal kunne bli best mulig er vi avhengige av en åpen og god kommunikasjon med dere foresatte. Sammen har vi mange felles oppgaver, blant annet arbeidet for å støtte barna i deres relasjoner i barnehagen, samt barnas trivsel og utvikling. Hvordan vi snakker om og med hverandre vil også kunne ha en innvirkning på arbeidet mot mobbing og ekskludering. Skal vi kunne klare dette er vi avhengige av tillit og kommunikasjon i samarbeidet.

Prosjekt har en stor plass i barnehagehverdagen vår, og her ønsker vi gjerne innspill og hjelp til veien videre. Dette legges til rette for gjennom foreldremøtene i løpet av året, men vi oppfordrer også foresatte til å delta med sin kompetanse ellers i året.

Alle foreldre i barnehagen utgjør barnehagens foreldreråd, blant disse velger hver avdeling sine representanter til FAU. Foreldrenes arbeidsutvalg (FAU) har som oppgave å samarbeide med barnehagen, komme med innspill og organisere diverse arrangement. To av FAU-medlemmene sitter også i samarbeidsutvalget (SU) sammen med to representanter fra personalet samt styrer. Hvem som sitter i FAU og SU finner dere på nettsidene til barnehagen.

Oppstart i barnehagen: Informasjon om barnehagen sendes ut på forhånd. Vi inviterer også nye barn og foreldre til et møte i juni, i god tid før oppstart i august. Vi har utarbeidet et utgangspunkt for tiden de første dagene, men vi tilpasser til hvert enkelt barn. Vi trenger informasjon om barnet og familien for best mulig å kunne imøtekomme deres behov, både skriftlig og ved samtale.

Foreldremøter: Vi har to foreldremøter i løpet av året, et i september og et på våren. Her kan vi blant annet dele erfaringer fra barnehagens arbeid og tenke sammen hvordan vi kan jobbe videre.

Daglig samarbeid: På avdelingene finner dere informasjon og bilder på skjermene eller tavlene i garderoben. I tillegg prøver vi å utveksle informasjon både ved henting og levering. Skriftlig informasjon sendes i transponder, mail og på nettsidene til barnehagen.

Utviklings og trivselssamtaler: Foreldrene får tilbud om to samtaler i løpet av barnehageåret. Her har vi mulighet til å utveksle informasjon om barnets utvikling og trivsel. Vi forteller også om hvordan vi arbeider i barnehagen og hva deres barn er opptatt av. Det settes i utgangspunktet av en halvtime til samtalen.

Barnas egen perm: Hvert barn har en egen perm med dokumentasjon av for eksempel læringsprosesser, erfaringer og hendelser fra barnehagen. Denne kan barn og foreldre se i sammen. Når barna slutter i barnehagen, får de den med seg hjem.

Sosiale arrangementer: Dugnad, sommerfest, julegrantenning og Lucia er forskjellige arrangementer som vi har for hele barnehagen. Barnehagen samarbeider med FAU som også arrangerer forskjellige sosiale arrangementer utenom barnehagens åpningstid for eksempel førjulsfest/juletreff.

6.2 Overgang barnehage – skole

I Nordby barnehage har vi ikke egne førskolegrupper for de eldste barna, men har organisert oss slik at vi har alle skolestarterne på samme avdeling. Vi legger til rette så barna får brukt hele seg i læringsprosessene i barnehagen, og vi har fokus på undring, nysgjerrighet og utfordrende læringsmiljøer. Barna får prøve mange forskjellige materialer, verktøy og uttrykksformer. De skal få bruke forskjellig digitalt utstyr som kamera, PC og nettbrett.

Gjennom hele barnehagetiden jobber vi med å skape gode opplevelser for barna her og nå, og samtidig legge til rette for at barna får varierte erfaringer og kunnskap. Barna skal oppleve at de blir tatt på alvor, at deres meninger har betydning og samtidig lære seg å fungere i et fellesskap.

På våren organiserer vi noen arrangementer som vil være spesielt for de som skal over i skolen. Blant annet skolebesøk, turer på tvers av barnehager og et arrangement på ettermiddagen i juni. Gjennom årene i barnehagen, og spesielt det siste året i barnehagen jobber vi med at barna skal få erfaringer med å tilberede mat, forsyne seg selv, rydde opp etter seg, vurdere klær etter værforhold, selvstendighet i påkledning og grunnleggende hygiene.

Ås kommune har en egen plan for overgangen barnehage – skole som sikrer sammenhengen mellom barnehage og skole/SFO. Denne planen finnes tilgjengelig på Ås kommunes nettsider. Våren før barna skal begynne på skolen holdes det en overgangssamtale mellom foresatte og barnehagen hvor tema blant annet er informasjon det kan være viktig at skolen får.

What does it mean to **listen**?

"When the sounds go into your ears and then down into your heart and you can really listen. The heart really listens. I listen to Kieran with my heart."

Authors: E2 children and teachers
2012 Yokohama International School

